

У абарону сваёй зямлі

Мая Радзіма — Беларусь

4 клас

МЭТА: пазнаёміць вучняў з найбольш значнымі падзеямі барацьбы нашых продкаў з крыжакамі і татарамі.

ЗАДАЧЫ:

— паказаць, якая небяспека пагражала беларускім землям з захаду і ўсходу, як нашы продкі рашуча змагаліся з крыжакамі і татарамі і перамаглі іх;

— даць звесткі аб утварэнні беларуска-літоўскай дзяржавы — Вялікага княства Літоўскага, раска-заць пра дзейнасць князя Вітаўта;

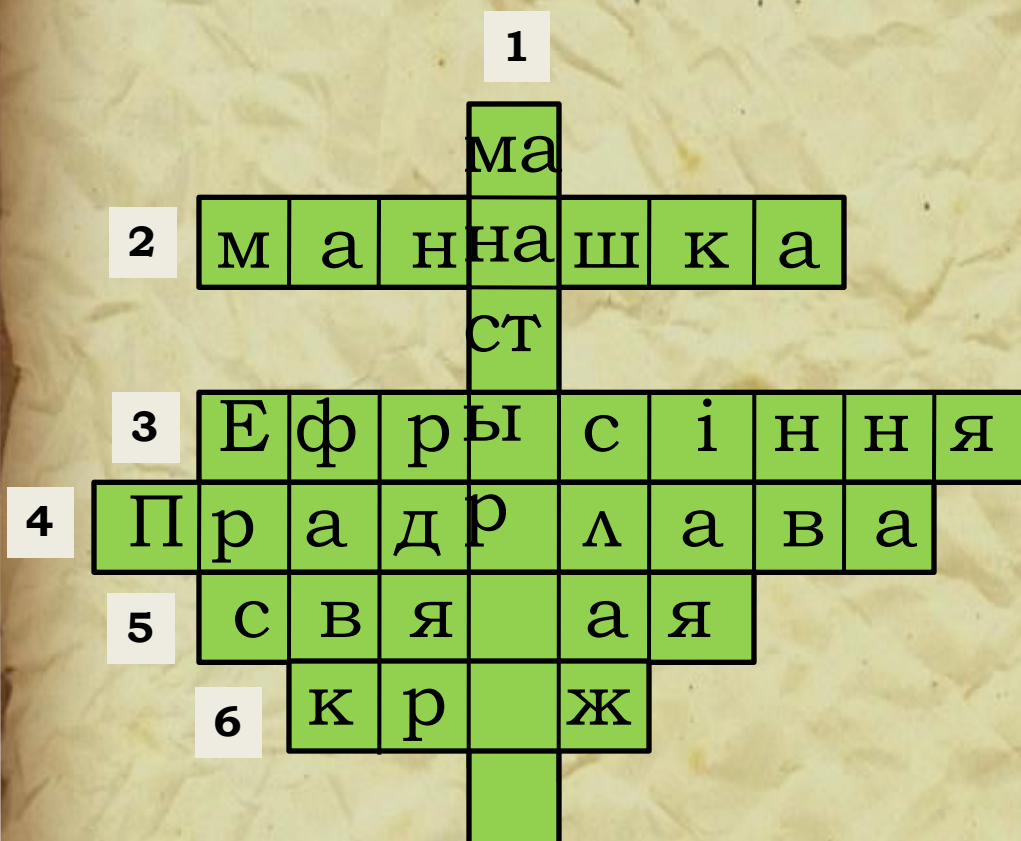
— развіваць цікавасць да гістарычнага мінулага нашай Радзімы, фарміраваць уменне працаваць з гістарычнай картай;

— выхоўваць любоў да Радзімы, гатоўнасць стаць у шэраг яе абаронцаў у час суровых выпрабаван-няў, прабуджаць пачуццё інтэрнацыяналізму.

**Праверка дамашняга
задання**

Віктарына

Гульня ў крыжаванку

1. Будынак, дзе жывуць манахі.
2. Жанчына, якая жыве ў манастыры.
3. Імя знакамітай беларускай манашкі.
4. Імя гэтай манашкі пасля нараджэння.
5. Які статус надала царква Ефрасінні?
6. Што заказала Ефрасіння Лазару Богшу?

Гульня ў пераблытаны тэкст

1. «А па вузенькіх вулачках горада спяшаецца дзяўчынка гадоў дзесяці». Гэта **Парыслава**.
2. Маладой манахцы далі новае імя **Прудслава**.
3. Па загадзе Ефрасінні быў ~~табурдаваны~~ **Сафійскі Раборнеўская царква**.
4. Ефрасіння заказала майстру **Мікараю** **Кузьмогіну** зрабіць крыж.

Гульня ў тэкст

1. Рагнеда нарадзілася і жыла ў **X** ст.
2. Яе родным горадам быў **Полацк** (Тураў, Навагрудак, Полацк).
3. Рагнеда нарадзілася ў сям'і **князя Рагвалода** (князя, рамесніка, купца).
4. Прадслава нарадзілася і жыла ў **XII** ст.
5. Яе родным горадам быў **Полацк** (Полацк, Заслаўе, Нясвіж).
6. Прадслава нарадзілася ў сям'і **князя Святаслава** (князя, рамесніка, купца).

Гульня «Рагнеда ці Ефрасіння?»

1. Бацька надумаў аддаць яе замуж. Але яна вырашыла пайсці ў манастыр.

Прадслава-Ефрасіння

2. Князь Уладзімір прымусіў яе стаць яго жонкай.

Рагнеда

3. У яе нарадзіліся тры сыны і дзве дачкі.

Рагнеда

4. «Зброя, — казала яна, — прыносіць у хаты замест хлеба горыч ды слёзы».

Ефрасіння

План урока

1. Дзве небяспекі.
2. Князь Вітаўт.
3. Вялікае княства Літоўскае (ВКЛ).
4. Грунвальдская бітва.

Лагічнае заданне

Вызначыць галоўную прычыну перамогі над крыжакамі ў Грунвальдскай бітве.

Паўночны
запад

Рыцары-крывжакі

Полацк

Полацкае княства
XIII ст.

Паўднёвы
ўсход

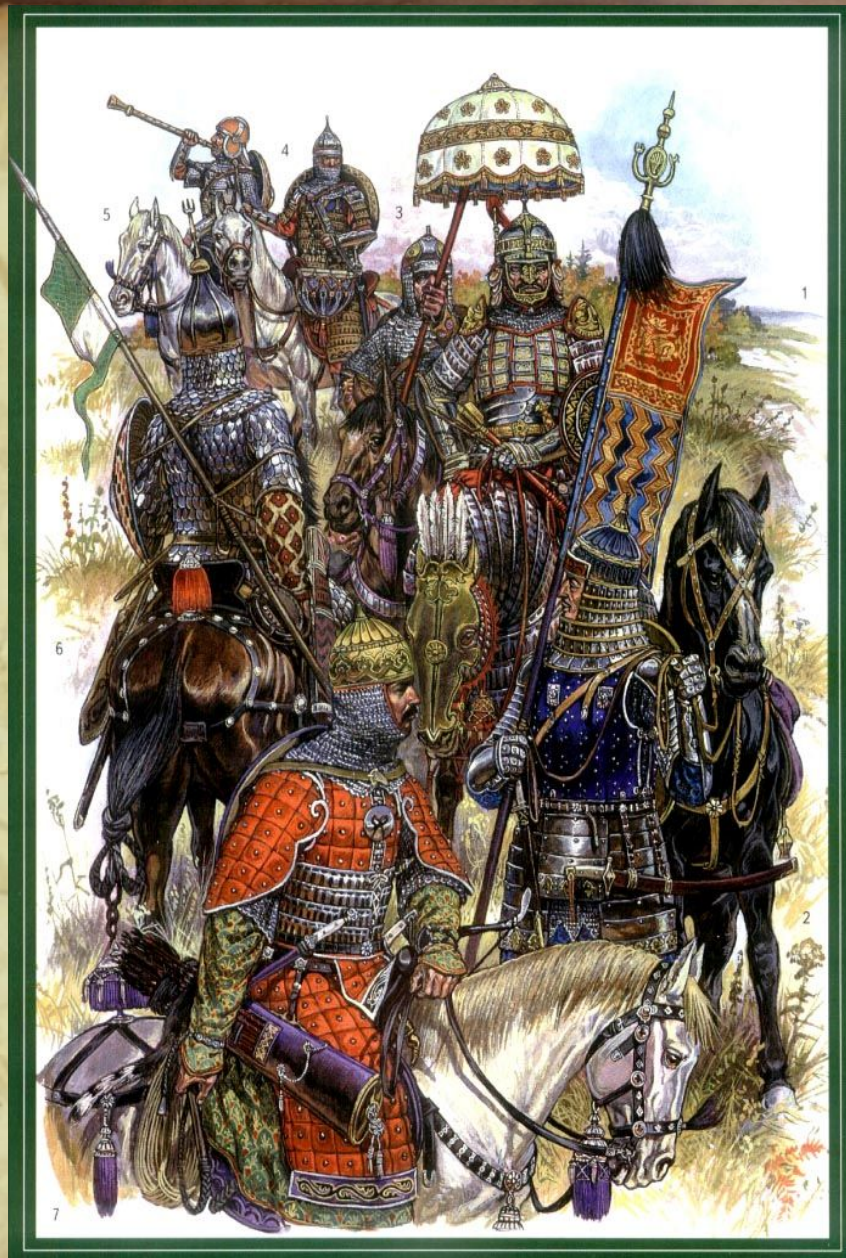
Татары

Рыцар-крыжак

Татарская армия

Цікава ведаць

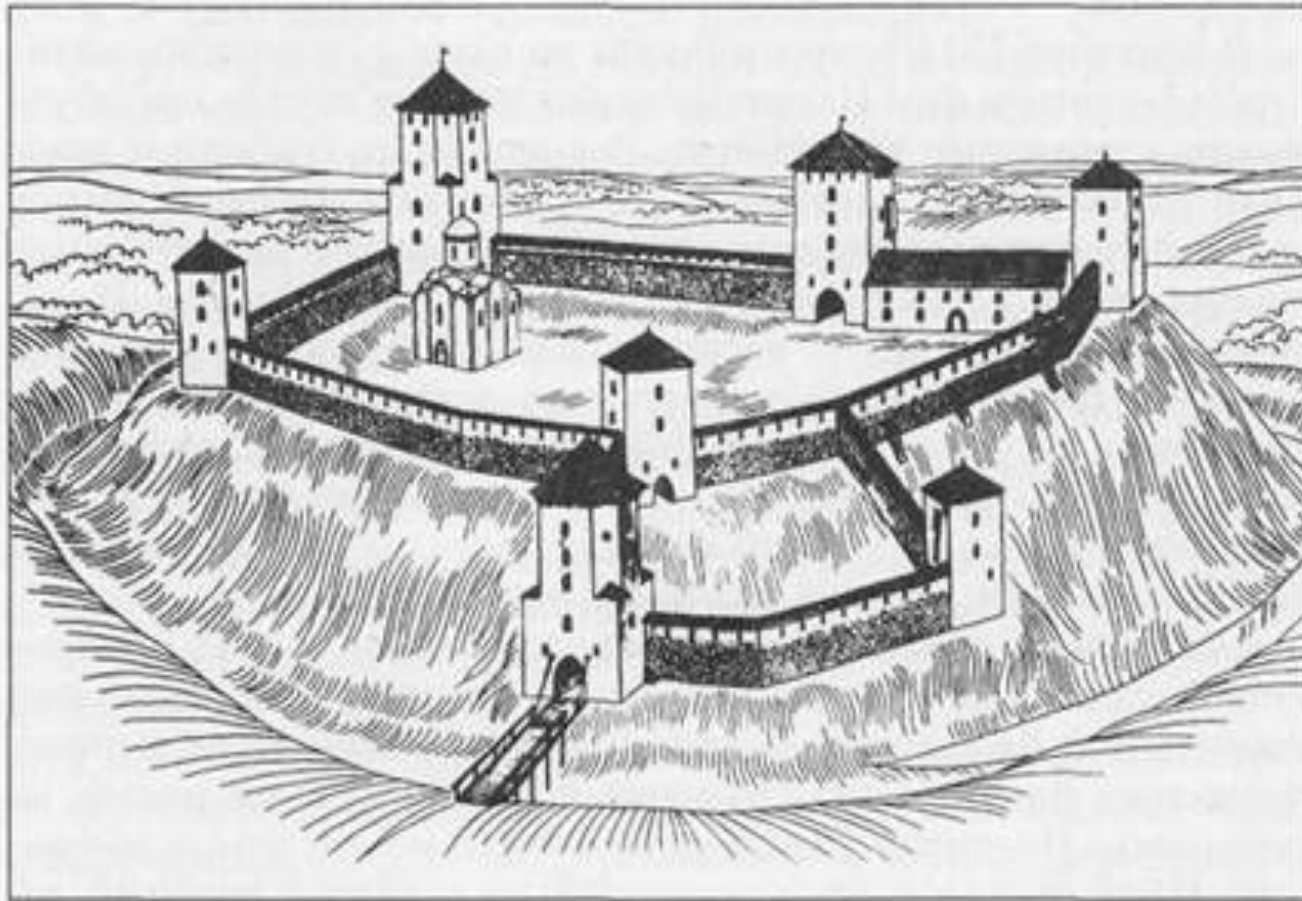
Татары былі спрытнымі і ўдалымі воінамі, выдатна валодалі шабляй, трапна стралялі з лука, на 20—30 м кідалі аркан з пятлёй на шыю ворага, каб сцягнуць яго з сядла. Нападаці яны імгненна і хутка знікалі, калі ім пагражала небяспека.

У кожнага воіна быў запасны конь. Каб падняць паніку ў стане праціўніка, татары наступалі з гіканнем, свістам і дзікім выццём. Пасля захопу горада палонных выводзілі ў адкрытае поле, адбіралі маладых мужчын і жанчын і адпраўлялі іх у рабства, а ўсіх астатніх секлі шаблямі.

Вялікае Княства Літоўскае ў XVI ст. (да Люблінскай уніі 1569 г.)

*Замок в Новогрудке.
Реконструкция
по материалам М. А. Ткачева.
Художник Е. Кулик*

Навагрудскі замак

Вялікі князь Вітаўт

Польскі кароль Ягайла

Князь Міндоўг

Гербы
Старабеларускай
дзяржавы
з гербоўнікаў
Папроцкага
і Эразма Коміна.

Герб ВКЛ

СТАТУ ВЕЛИКОГО КНЯТЯ ЛЬВОВА

ЇНАМНЕЙШЕГО ГРА КРОЛА ЕГО МАТН

ЖИКН МОНТА ТРЕТЕГО НА КРОНАЦЫН
ВЪ КРАКОВЕ БЫДАНЫ РОКЪ

А, Ф, ПН О

Смощи ристе шсто мабстѣ тинистѣ . Їо несправдѣстѣ ед рѣд Кннги ѿ парла
тлѣтѣо але ед рѣд ѿо фнѣ . А шсто ео львѣ ед мѣд ристѣ вѣс на Глѣ, ѿ
вадѣ ечѣ валистѣ . не хѣ ѿ рѣ вовадѣстѣ рѣд го сподѣ мѣнь завѣ
Фдѣ . Асправѣстѣ вѣс шнѣ . неспдѣ оспрѣ го сподѣ мѣ ѿо
• на шнѣ мѣ несправдѣстѣ . ани ѿрасованѣ мѣ со бѣ . ани со фнѣ
данѣ мѣ даровѣ .

Милѣстѣ есправѣ мѣ вѣс не осподѣ рѣ мѣ ед ристѣ землю .
хсто мѣ шнѣ несправдѣ . сто спдѣ не на вѣ ристѣ рѣ шнѣ ево бѣ
Правдѣ ед ристѣ е шнѣ вѣ теловѣ естѣ шнѣ .

Зласкѣ не запрѣ вѣ мѣ мѣ корола ЕГО Мѣ
Бѣ на шнѣ . дрѣ хѣ вѣ на вѣ дѣ мѣ мѣ шнѣ ѿ вѣ .

Статут ВКЛ

Стужка часу

XIII ст.

XIV ст.

XV ст.

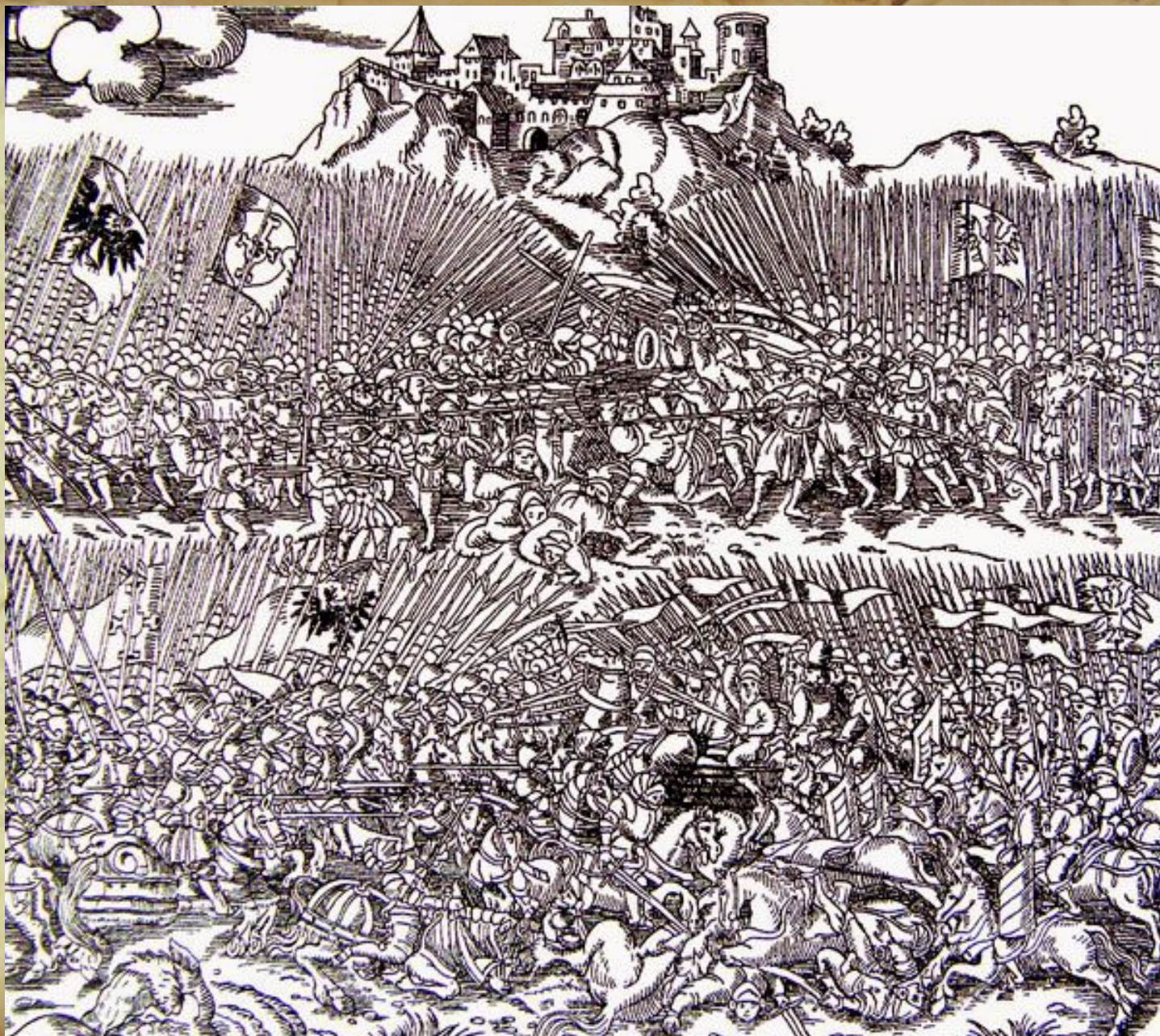
XVI ст.

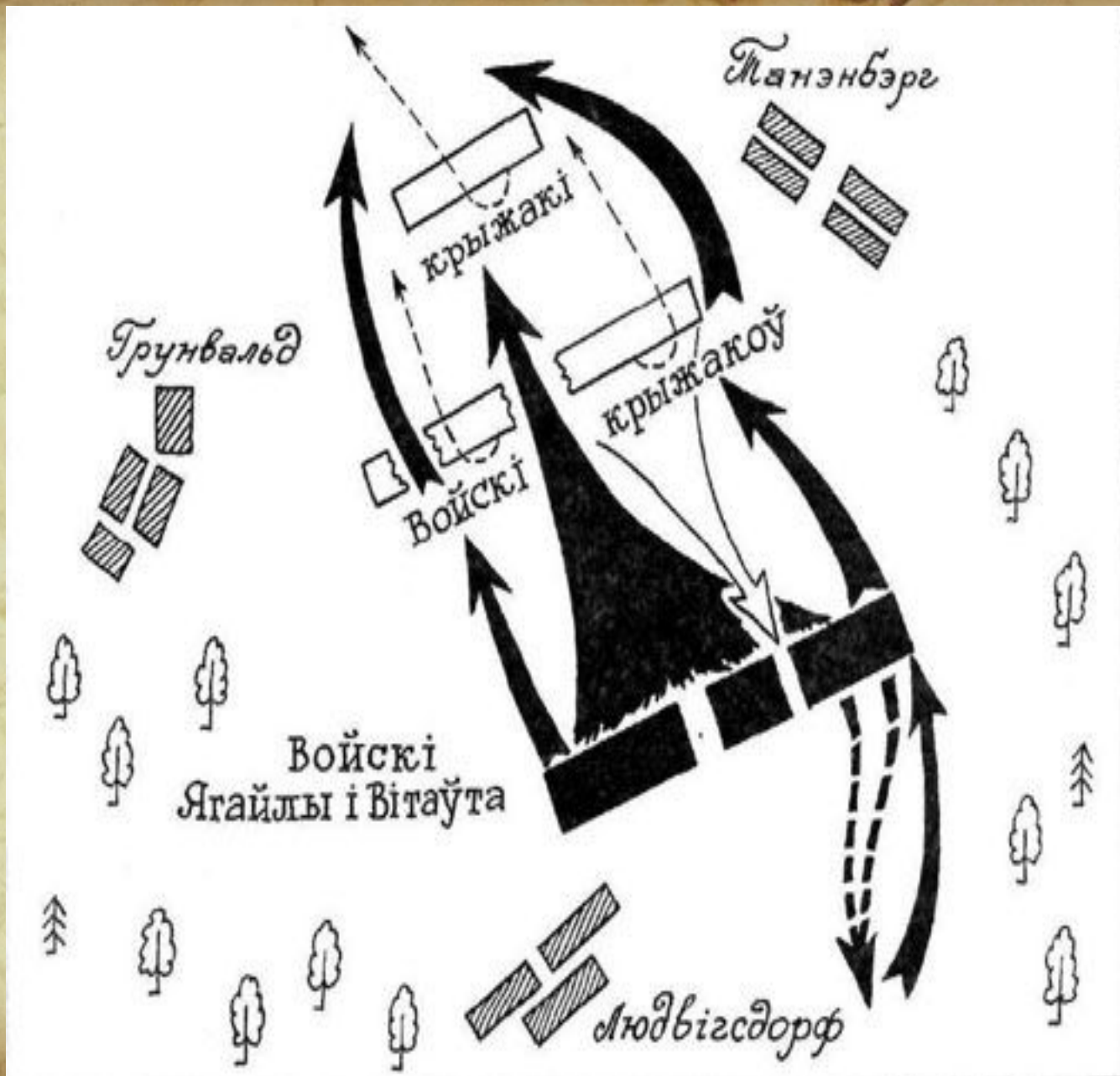

**15 ліпеня 1410 г.
Грунвальдская
бітва**

Грунвальдская бітва. Карціна мастака Я. Матэікі

Воїн ВКЛ

Лагічнае заданне

Вызначыць галоўную прычыну перамогі над крыжакамі ў Грунвальдскай бітве.

Прычыны перамогі:

1. Мужнасць і гераізм удзельнікаў бітвы.
2. Ваенныя здольнасці Вітаўта.
3. Сумеснае наступленне беларусаў, рускіх, палякаў, літоўцаў, татар — галоўная прычына перамогі.